

PAULO COELHO

ALCHIMISTUL

Traducere din portugheză de
GABRIELA BANU

HUMANITAS
fiction

GÂNDURI LA ANIVERSAREA ALCHIMISTULUI

*A*cum 30 de ani, când a fost publicat pentru prima dată în Brazilia, țara mea natală, nimeni nu i-a dat vreo importanță Alchimistului. Un librar din nord-estul țării mi-a spus că în prima săptămână de la lansare a fost cumpărat un singur exemplar. Au mai trecut apoi șase luni până să vândă al doilea exemplar, iar cumpărătorul era același! Și cine știe cât timp a mai trecut până să vândă a treia carte!

Până la sfârșitul anului, tuturor le era limpede că Alchimistul nu merge. Editorul meu a hotărât să scape de mine și a reziliat contractul. S-a spălat pe mâini și mi-a pus practic cartea în brațe. Aveam 41 de ani și eram disperat.

Dar niciodată nu mi-am pierdut credința în cartea pe care am scris-o și nici nu mi-am abandonat viziunea. De ce? Pentru că toată ființa mea, inima și sufletul, era în paginile acelea, iar eu trăiam acea metaforă. Un om pornește la drum, având în minte un loc plin de frumusețe și magie, în căutarea unei

comori necunoscute. La sfârșitul călătoriei sale, își dă seama că în tot acest timp comoara a fost cu el. Eu mi-am urmat *Legenda Personală*, și comoara mea a fost darul de a scrie. Și am vrut să împart această comoară cu toată lumea.

Așa cum am scris în *Alchimistul*, atunci când îți dorești ceva, întregul univers conspiră pentru a-ți îndeplini dorința. Am început să bat la ușile altor edituri. Una dintre ele s-a deschis, iar editorul a crezut în mine și în cartea mea și a fost de acord să îi dea *Alchimistului* a doua șansă. Încetul cu încetul, cartea a început să se vândă – 3 000, apoi 6 000, apoi 10 000 de exemplare într-un an.

Opt luni mai târziu, un american care călătorea în Brazilia a intrat într-o librărie și a cumpărat cartea. Voia s-o traducă și să mă ajute să găsesc un editor în Statele Unite. HarperCollins a fost de acord să prezinte *Alchimistul* cititorilor americani, publicându-l cu mare vâlvă: reclamă în *New York Times* și alte publicații influente, interviuri la radio și televiziune. Dar chiar și așa cartea a avut nevoie de timp, la fel ca în Brazilia, ca să se vândă și să ajungă la publicul ei din Statele Unite. Însă într-o zi Bill Clinton a fost fotografiat ieșind din Casa Albă cu un exemplar în mână. Apoi, Madonna mi-a lăudat cartea în revista *Vanity Fair*, și dintr-odată fel de fel de oameni, de la Rush Limbaugh și Will Smith la studenți și mame casnice, au început să-i acorde atenție.

Alchimistul a devenit un fenomen spontan și organic. Cartea a ajuns în topul de vânzări al publica-

ției New York Times, un reper important pentru orice autor, și a rămas acolo timp de 267 de săptămâni. Alchimistul a fost tradus în 81 de limbi, devenind cea mai tradusă carte a unui autor în viață, și este considerat una dintre cele mai bune zece cărți ale secolului XX.

Oamenii mă tot întrebă dacă am știut că Alchimistul va avea un asemenea succes. Răspunsul este nu. Habar n-aveam. De unde să fi știut? Când m-am hotărât să scriu Alchimistul, nu știam decât că vreau să scriu despre sufletul meu. Am vrut să scriu despre încercarea mea de a-mi găsi comoara. Am vrut să urmez semnele, pentru că știam chiar și atunci că semnele sunt limba lui Dumnezeu.

Deși împlinește 30 de ani, Alchimistul nu face parte din trecut. Este o carte vie. La fel ca inima și sufletul meu, trăiește, pentru că inima și sufletul meu sunt în ea. Iar inima și sufletul meu sunt inima și sufletul vostru. Eu sunt Santiago, păstorul care-și caută comoara, la fel cum și voi sunteți Santiago, căutându-vă comoara. Povestea unuia este povestea tuturor, și căutările unui om sunt căutările întregii omeniri. Acesta este, cred eu, motivul pentru care, după atâția ani, Alchimistul vorbește pe limba atâtor oameni, din culturi diferite și din toate colțurile lumii.

Recitesc cu sfințenie Alchimistul și de fiecare dată retrăiesc senzațiile pe care le-am simțit când l-am scris. Am să vă spun ce simt. Fericire, pentru că mă regăsesc întru totul acolo, așa cum vă regăsesc și pe voi toți în același timp. Fericire și pentru că știu

că nu sunt niciodată singur. Oriunde mă duc, oamenii mă înțeleg. Îmi înțeleg sufletul. Iar acest lucru îmi dă speranță. Când citesc despre conflictele lumii în care trăim – conflicte politice, conflicte economice, conflicte culturale – îmi amintesc că stă în puterea noastră să construim punți. Chiar dacă aproapele meu nu-mi înțelege religia sau opțiunile politice, el îmi poate înțelege povestea. Iar dacă îmi poate înțelege povestea, atunci distanța dintre noi nu poate fi niciodată prea mare. Stă în puterea mea să construiesc o punte. Există întotdeauna o șansă de reconciliere, o șansă ca într-o bună zi să stăm amândoi la aceeași masă și să punem capăt șirului de conflicte. Și în acea zi el îmi va spune povestea lui, iar eu i-o voi spune pe a mea.

PAULO COELHO

PREFAȚĂ

Este important să spunem câteva lucruri despre faptul că *Alchimistul* este o carte simbolică, diferită de *Jurnalul unui Mag*, care n-a fost o lucrare de ficțiune.

Unsprezece ani de viață am dedicat Alchimiei. Simpla idee de a transforma metalele în aur sau de a descoperi Elixirul tinereții fără bătrânețe era prea fascinantă ca să treacă neobservată de orice novice în ale magiei. Mărturisesc că Elixirul tinereții fără bătrânețe mă seducea cel mai tare: înainte de a înțelege și simți prezența lui Dumnezeu, ideea că totul se va sfârși într-o bună zi mă aducea la disperare. Astfel, aflând despre posibilitatea de a obține un lichid în stare să-mi prelungească pentru mulți ani existența, am hotărât să mă dedic trup și suflet fabricării lui.

Era o perioadă de mari transformări sociale – începutul anilor '70 – și încă nu existau publicații serioase cu privire la Alchimie. Am

început, la fel ca unul dintre personajele cărții, să cheltui puținii bani pe care îi aveam pe cumpărarea unor cărți din străinătate, și-mi dedicam multe ore din zi studiului simbologiei lor complicate. Am căutat două-trei persoane serioase din Rio de Janeiro care se dedicaseră în mod serios Marii Opere, dar acestea au refuzat să mă primească. I-am cunoscut și pe alții care își spuneau alchimiști, își aveau laboratorul propriu și promiteau să mă învețe tainele Artei în schimbul unei adevărate averi; azi înțeleg că aceștia nu știau nimic din ceea ce pretindeau să mă învețe.

Dar cu toată stăruința mea, rezultatele au fost zero absolut. Nu se întâmpla nimic din ceea ce manualele de Alchimie afirmau în limbajul lor complicat. Era un șir nesfârșit de simboluri, de dragoni, de lei, sori, luni și argint-viu, iar eu aveam mereu impresia că mergeam pe un drum greșit, pentru că limbajul simbolic permite o cantitate uriașă de erori. În 1973, disperat de absența oricărui progres, am comis un act de o iresponsabilitate supremă. În acel timp eram angajat la Secretariatul pentru Educație din Mato Grosso, pentru a ține cursuri de teatru în acel stat, așa că am hotărât să-mi folosesc studenții la niște ateliere de teatru care aveau ca temă Tabla de Smarald. Aceasta, împreună cu unele incursiuni ale mele în zonele mocirloase ale magiei, au făcut ca în anul următor să pot

simți pe propria piele adevărul proverbului: „După faptă, și răsplată“. Totul în jurul meu s-a prăbușit complet.

Mi-am petrecut următorii șase ani din viață într-o atitudine destul de sceptică în ceea ce privește tot ce era legat de mistică. În acest exil spiritual am învățat multe lucruri importante: că acceptăm un adevăr numai după ce l-am negat din tot sufletul, că nu trebuie să fugim de propriul nostru destin și că mâna lui Dumnezeu este infinit de generoasă, în pofida severității ei.

În 1981, am făcut cunoștință cu RAM, organizația ocultă unde mi-am găsit și un Maestru, care avea să mă readucă pe drumul ce-mi era scris. Și în timp ce el mă pregătea în învățătura mea, m-am apucat din nou să studiez Alchimia pe cont propriu. Într-o noapte, când stăteam de vorbă după o epuizantă sesiune de telepatie, am întrebat de ce limbajul alchimiștilor era atât de vag și de complicat.

— Sunt trei tipuri de alchimiști, spuse Maestrul meu. Aceia care sunt imprecisi pentru că nu știu ce vorbesc; aceia care sunt imprecisi pentru că știu ce vorbesc, dar știu și că limbajul Alchimiei este un limbaj adresat inimii și nu rațiunii.

— Și al treilea tip? am întrebat.

— Aceia care nu au auzit niciodată vorbindu-se despre Alchimie, dar care au reușit, prin experiența lor, să descopere Piatra Filozofală.

Așa s-a hotărât Maestrul meu – care aparținea celui de-al doilea tip – să-mi predea lecții de Alchimie. Am descoperit că limbajul simbolic, care mă irita și mă descumpănea atât, era unicul mod de a atinge Sufletul Lumii, sau ceea ce Jung a denumit „inconștientul colectiv“. Am descoperit Legenda personală și Semnele lui Dumnezeu, adevăruri pe care raționamentul meu intelectual refuza să le accepte din cauza simplității. Am descoperit că a ajunge la Marea Operă nu este misiunea unor aleși, ci a tuturor ființelor omenești de pe fața Pământului. Sigur că nu totdeauna vedem Marea Operă sub forma unui ou sau a unui flacon cu lichid, dar toți putem – fără umbră de îndoială – să ne cufundăm în Sufletul Lumii.

De aceea *Alchimistul* este și un text simbolic. De-a lungul paginilor sale, în afară de faptul că am transmis tot ce am învățat despre aceasta, am încercat să aduc un omagiu marilor scriitori care au reușit să ajungă la Limbajul Universal: Hemingway, Blake, Borges (care a folosit și el istoria persană într-una din povestirile lui), Malba Tahan și alții.

Pentru a completa această lungă prefață și a ilustra ceea ce Maestrul meu voia să spună cu al treilea tip de alchimiști, merită să amintim o întâmplare pe care el însuși mi-a povestit-o în laboratorul lui.

Sfânta Maria, cu pruncul Isus în brațe, s-a hotărât să vină pe Pământ ca să viziteze o mânăstire. Mândri foarte, călugării au făcut un șir lung și fiecare s-a înfățișat în fața Sfintei Fecioare pentru a I se închina. Unul a declamat poeme frumoase, altul I-a arătat miniaturile sale pentru Biblie, al treilea I-a recitat numele tuturor sfinților. Și așa, unul după altul, fiecare călugăr și-a adus omagiul Maicii Domnului și Pruncului Isus.

Dar ultimul din șir era cel mai umil călugăr din mânăstire, care niciodată nu învățase înțeleptele scrieri ale epocii. Părinții lui fuseseră oameni simpli care lucrau la un vechi circ din împrejurimi și tot ce-l putuseră învăța era să arunce mingi în sus și să facă câteva jonglerii.

Când a venit rândul acestuia, ceilalți călugări au vrut să pună capăt închinăciunilor, pentru că fostul scamator nu avea nimic important de spus și putea strica imaginea mânăstirii. Dar călugărul simțea, în adâncul sufletului, o dorință arzătoare să dăruiască ceva lui Isus și Sfintei Fecioare.

Rușinat, simțind privirea muștrătoare a fraților lui, a scos câteva portocale din sutană și a început să le arunce în sus și să jongleze cu ele, așa cum știa el.

Și doar în acel moment Pruncul Isus a zâmbit și a început a bate din palme în brațele Sfintei Marii. Și Maica Domnului numai lui i-a întins brațele, lăsându-l să-l atingă pe Prunc.

AUTORUL

*Lui J.
Alchimist care cunoaște și folosește
secretele Marii Opere.*

BOOKZONE

*O, Marie cea zămislită fără de prihană,
roagă-te pentru noi,
cei care ne îndreptăm către Tine.
Amin*

*Și pe când mergeau ei, El a intrat într-un sat, iar
o femeie, cu numele Marta, L-a primit în casa ei.
Și ea avea o soră ce se numea Maria, care, așezându-se
la picioarele Domnului, asculta cuvântul
Lui.*

*Iar Marta se silea cu multă slujire și, apropiindu-se,
a zis:*

*Doamne! au nu socotești că sora mea m-a lăsat
singură să slujesc? Spune-i deci să-mi ajute.*

Și răspunzând, Domnul i-a zis:

*Marto, Marto, te îngrijești și pentru multe te silești.
Dar un lucru trebuie: căci Maria partea cea bună a
ales, care nu se va lua de la ea.*

LUCA, 10, 38-42

PROLOG

Alchimistul luă o carte pe care o adusese cineva din caravană. Tomul era fără copertă, dar reuși să-i identifice autorul: Oscar Wilde. În timp ce-i răsfoia paginile, găsi o povestire despre Narcis.

Alchimistul cunoștea legenda lui Narcis, frumosul băiat care-și contempla zilnic frumusețea într-un lac. Era atât de fascinat de el însuși, că într-o bună zi a căzut în lac și a murit înecat. În locul acela, a apărut o floare care s-a numit narcisă.

Dar nu așa își încheia Oscar Wilde povestirea. El spunea că atunci când a murit Narcis, au venit naiadele – zeițele izvoarelor și ale pădurii – și au văzut lacul transformat dintr-unul cu apă dulce, într-un ulcior cu lacrimi sărate.

— De ce plângi? au întrebat naiadele.

— Plâng pentru Narcis, răspuse lacul.

— Ah, nu-i de mirare că plângi pentru Narcis, continuară ele. La urma urmelor, deși noi

am alergat mereu după el prin pădure, tu erai singurul care puteai să-i contempli de aproape frumusețea.

— Dar Narcis era frumos? Întrebă lacul.

— Cine altul poate ști mai bine decât tine? răspunseră, surprinse, naiadele. La urma urmelor, doar pe marginile tale se apleca el în fiecare zi.

Lacul rămase tăcut o vreme. Într-un târziu, zise:

— Îl plâng pe Narcis, dar niciodată n-am știut că el era frumos. Îl plâng pe Narcis pentru că, de fiecare dată când se apleca deasupra apelor mele, eu puteam să văd reflectată, în fundul ochilor lui, propria-mi frumusețe.

„Ce povestire frumoasă”, spuse Alchimistul.